

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПАРЛАМЕНТИ МӘЖІЛІСІНІҢ

Д Е П У Т А Т Ы

Д Е П У Т А Т

МАЖИЛИСА ПАРЛАМЕНТА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

010000, Нұр-Сұлтан, Парламент Мәжілісі

20 __ ЖЫЛҒЫ «__» _____

№ _____

010000, Нұр-Сұлтан, Мажиліс Парламента

«__» _____ 20 __ года

2021 жылғы 16 маусымда жарияланған

Қазақстан Республикасы
Премьер – Министрінің орынбасары
Е.Л. Тоғжановқа

ДЕПУТАТТЫҚ САУАЛ

Құрметті Ералы Лұқпанұлы!

Ел Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев «Тәуелсіздік бәрінен қымбат» атты мақаласында «Әрбір халық өзінің арғы-бергі тарихын өзі жазуға тиіс. Бөтен идеологияның жетегімен жүруге болмайды. Ұлттық мүдде тұрғысынан жазылған шежіре ұрпақтың санасын оятып, ұлттың жадын жаңғыртуға мүмкіндік береді» деген еді.

Мұғалімдер мен ата-аналар тарапынан қызу талқыға түскен мектептеріндегі 1 сынып пен 5 сыныпқа дейінгі ағылшын тілін оқытуға арналған оқулықтарға ҚР Білім және Ғылым министрлігі тарапынан оң сараптама берілген. Бұл оқулықтар Jenny Dooley, Virginia Evans-тың авторлығымен «Экспресс Паблицин» баспасынан басылып шыққан. Сыртқы мұқабасында аударылған деп жазылғанмен, аударма емес. 2016 жылдан бері осы баспаның Қазақстандағы ресми өкілі «EDU Stream» халықаралық білім беру компаниясының басшысы Наталья Мұхамеджанованың жетекшілігімен шығып отырған. Өзгешелігі - Қазақстан балаларының суреттерін пайдаланып тақырыпты ашуға тырысқан.

Кітаптың өне-бойынан қазақтың ұлттық ұғымына, дәстүрлі тәрбиесіне келмейтін, шет елдің идеологиясын насихаттайтын иллюстрациялар мен мәтіндерді көптеп кездестіруге болады. Оқушылардың патриоттық сезіміне селкеу түсіретін тұстар менмұндалап тұр. Атап айтқанда, екі-үш мемлекеттің туымен, сол елдерге тән ерекшеліктермен қойылған суреттерде Қазақстан туы үнемі төменгі жағына орналастырылған. Оқулықта өз еліміздің рәміздері неге жоғарыда тұрмайды?

Тағы бір мәселе, кітаптарда балалардың анимациялық келбеті бұрмаланып салынған. Бір жерінде тұлымын желбіретіп, басын тақырлап, ернін бояп қояды, енді бірде ұлттық киім үлгісі бұрмелі көйлектегі қызды ұл бейнесінде береді.

Ал, енді мынаны қараңыз. Екінші сыныпқа арналған оқулықта ұлттық дәстүрдің қатарына пасха мен масленицаны енгізіпті. Мұны әрине, қазақстандық мерекелер деп көрсетсе түсінуге болады. Қазақтың салт-дәстүрлері мен әдет-ғұрыптары деп жазылған тақырыпта шілдеhana мен баланы қырқынан шығару сияқты салт-дәстүрдің жанында діни мерекелер неге жүр?

5 сыныпқа арналған кітапта елде жоқ аңызды ойдан құрап, екі алып баланың оқиғасын баяндайды. Ағасы мен інісі жайлы әңгімеде ағасы тастан көпір соғам деп еңбектенеді. Ал, інісі екі жіпті ағашқа байлап алып ән айтып жүреді-міс. Ағасы неге маған көмектеспейсің деп ашуланып, інісінің қолындағы әлгі ағашты тасқа ұрып шағып тастайды дейді. Осыдан бастап інісі әнді қойып кеткен екен. Уақыт өте келе таста қалған ізді байқаған бір халық бұл музыкалық аспап екенін анықтайды. Домбыра содан шыққан деп түсіндіреді. Бұл аңызды естігендеріңіз бар ма? Жасалу уақыты 2 мың жылдан ары Кетбұғы шерткен «Ақсақ құланнан» бастап, Құрманғазы, Дәулеткерей салған күй дәстүрі бүгінде ғаламшарды аралап жүр. Халқымыз қашанда домбыраны үкілеп төріне ілген. Бұдан арғысын сөз қылудың қажеті шамалы.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев ұлттық қоғамдық сенім кеңесінің үшінші отырысында білім беру саласындағы реформаларға тоқталып: «Біздегі оқулықтардың деңгейі төмен. Кітапты әзірлеген азаматтардың жауапкершілігін заңнамалық тұрғыда реттеу керек. Сапасыз оқулық дайындағаны үшін, жауапқа тартылсын. Басқаша болмайды», - деген еді.

Оқу бағдарламасында осындай өрескел қателіктер жіберген оқулықтарға қатысты келесіні ұсынамын.

Біріншіден, Білім және Ғылым министрлігі білім бағдарламасына енгізген аталмыш ағылшын тілі оқулықтарын қайта сараптап, жіберілген өрескел қателіктерге жауапкершілікті күшейтуді сұраймыз.

Екіншіден, оқулық әзірлеу оған сараптама жүргізу қағидаттарын жіті қарап, нормативтік-құқықтық актілердің талаптарын білім және тәрбие компоненттерінің тұтастығы аясында күшейту қажет.

Үшіншіден, ағылшын тілі пәнінің үлгілік оқу бағдарламасы алдымен қазақ тілінде жазылып, одан кейін ағылшын тіліне аударылуы тиіс. Себебі, ағылшын тіліндегі коммуникативті дағдыларды дамытуда оқушылардың ана тіліндегі тілдік заңдылықтарды және тарихи, танымдық білім мазмұнын негізге алу қажет.

Дидактикалық тұрғыдан оқулықтың мазмұнында оқушының жас ерекшелігіне қарай материалды қабылдау, оны игеру қабілеттерін ескеру қажет.

Төртіншіден, оқулық құрастыруда басшылыққа алатын Үлгілік оқу бағдарламасына сараптама жасалып, бағдарлама әзірлеуші топтың құрамын қайта қарау керек. Сараптамалық комиссия құрамына тек ағылшын тілі мұғалімдері емес, балалар психологынан бастап, суретші педагог, этнограф, иллюстратор, қазақ тілі мамандары, әдебиетшілер тағы да басқа мамандарды енгізу қажет.

Бесіншіден, оқулықты басып шығаруда шетелдік емес, өз отандық баспаларымызды қарастыру қажет. Оқулықтың сауатты безендірілуі жоғары көркемдік, тәрбие мен мәдени компоненттерді ескеруі қажет. Себебі, оқулықтағы сапалы материалдар оқушының пәнді игеруіне ықпал етеді.

Ұлттың жаңа болмысын қалыптастыру кезеңінде мұндай оқулықтар Қазақстанның болашағына жауап беретін, өз Отанын қадірлейтін ұрпақты тәрбиелеу үшін өте маңызды.

Осы аталған ұсыныстарды қарап, заңнамада белгіленген мерзім ішінде жазбаша жауап беруіңізді сұраймын.

Қосымша: 8 парақ.

**Құрметпен,
«Nur Otan» партиясының
фракция мүшелері, депутаттар**

М. Тәжмағамбетова

Ә. Әбсеметова

**«Ақ жол» фракциясының мүшесі,
депутат**

Қ. Иса